

שובה של אחד מקוראיו

"לפני שבועיים מצאתי את הבחור ש- הגורל קבע לי. זה היה נחמן לוי, בנו של אחד מחברי במושב הסמוך. זהו בחור מצויין. בן 16, גבוה, ספורטיבי, בעל גוף שרירי אבל לא שמן. חוץ מזה ידעתי שהוא משוגע לארכיאולוגיה. לקחתי אותו עד לפתח המערה והתחלתי לפנות את הבור. הוא השתגע מרוב שמחה. השבעתי אותו שלא יספר דבר לאיש וסיפרתי לו מה אנחנו עומדים לעשות.

"הבאתי איתי חבל, קשרתי אותו במות- ניו והוא התחיל לרדת. כשהגיע לקרקע, סיפר לי שהוא נמצא בתוך מערה חצובה, שהתיקרה שלה מעל לראשו. מיהרתי לי הוציאו ולהיכנס במקומו, כשאני קשור בחבל. מה שראיתי שם עבר על כל חלום מותי הדמיוניים ביותר: דבר ראשון בלטו לעיני שני כדים גדולים, במצב מושלם. בכך אחרי, בפנינת המערה, היו ערימות של עצמות. לפחות של 20-15 איש. ובין השלדים - אסוף גדול מאוד של כלי זכוכית, תכשיטים מנחשת ואפילו מזהב. כשעליתי למעלה התחבקנו והתנשקנו כמו מטורפים. לא היו בעולם כולו אנשים מאישרים ונרגשים יותר משנינו אותו רגע."

המשלחת הרשמית מגיעה

היה שיעקב מזרחי ונחמן לוי גילו היתה מערת קבורה מהתקופה הרומית ביוזנטית, מלפני כ-1500 שנה. איש לפנייהם לא חדר לתוכה. שני הארכיאולוגים חזרו בביתם החיים חיי-עמל קשים, ממש על גבול הלבנון, לא ידעו מה לעשות. הרחיפה ה- ראשונה היתה: לחפור בתוך המערה, לא-

הכרך נפתח

עלידי הארכיאולוגים, שריכזו את ה- אדמה מסביב לדלת האבן. בצילום זה ניצרת עבודת החציבה המדויקת, שהחזיקה את הדלת במקומה ל-

מעלה מ-1500 שנה. משמאל נראה יעקב מזרחי מחזיק ביד אחת את הדלת הפתוחה ומצביע, ביזו השניה, על חפצים יקרים שנתגלו בתוך הכרך, והמסוגלים לספר סיפור מעניין על התקופה הקדומה

חימר ביצבץ. פה ושם נראו כמה תכשי- טים חלודים וכלי זכוכית. קצה של חרב בלט החוצה, כאילו שהאיש שאליו נק- שרה החרב הצטמק במשך הדורות עד ששקע אל תוך ערימות העפר ורק המתכת הנוקשה נשארה כפי שהונחה.

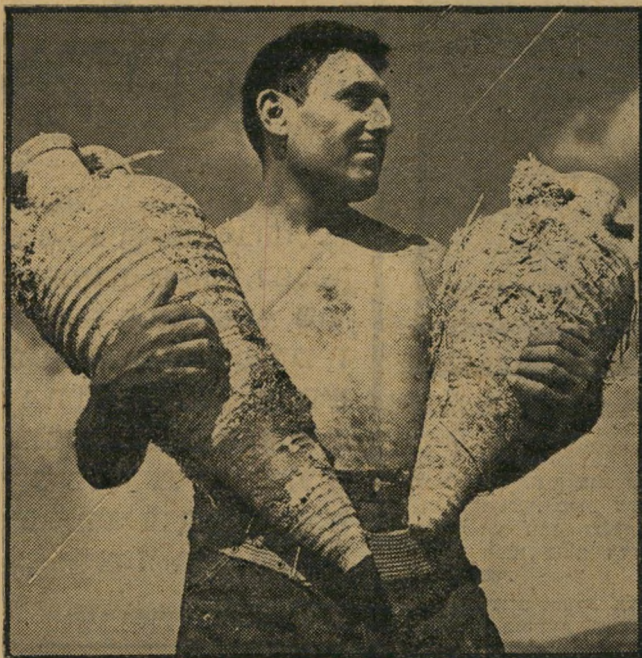
קחייתי שפראוסניץ יתחיל בחפירה, אך הוא סגר שנית את הכרך והודיע: "זה יצטרך לחכות קצת."

מתוך המערה הובילו שתי מדרגות אל פתח אחרי, חסום אף הוא. אילו היה זה כרך רגיל, לא היו מובילות לשם מדרגות. אם כן, מהו פתח זה? השערות של אדם דרוקס, שמשה אישר אותה, היתה כי זהו פתח המוביל אל מחוץ למערה. השאלה היתה רק: האם זהו פתח המוביל אל מורד ההר, שממנו היו נכנסים ויוצאים בימי קדם, או זהו פרוזדור, המוביל למערות אחרות?

"אני חושב שהמערה הזאת היא רק אחת מתוך שלש-ארבע מערות דומות, ה- מהרת מערכת קבורה אחת," חיוה פראר- סניץ את דעתו, "הפתח עם המדרגות מוביל לחצר המרכזית, שממנה מסתעפים מעברים אל המערות האחרות."

כאשר הגיעו לכאן הארכיאולוגים, לא ידעו עדיין מה מצפה להם. עתה היה ברור להם כי התגלית גדולה הרבה מכפי שחשבו תחילה, וכי תהיה דרושה עבודה מקיפה כדי לחשוף את כל הקברות.

בעוד ימים מספר יתחילו בעבודה. עד אז הפקידו על המערה שומרים, כדי שאיש לא יפגע במה שתושבי הארץ הטמינו מתחת לאדמה לפני 1500 שנה.

אל תוך האדמה מתוך האדמה

הוציא יעקב מזרחי שני כדי חימר אלה, שנמצאו בחצב מצויין. הכדים שימשו להגשת מינחה לנשמת המת, נתגלו ריקים כאשר הוצאו מהקבר.

מוכנס משה פראוסניץ, חפץ העתיקות במרחב הצפון, עלידי שני אנשים המשחילים אותו באיטיות דרך הפתח.

שנתגלו באחת מפינות המערה מונחים על נייר עתון. מימין ומש- מאל עומדים כלי זכוכית שנשתמרו יפה. במרכז מונחת ערסת צמידים ועגילים מנחשת, וכן זוג עגילים מזהב. זהו רק חלק ניכר מן התגליות במחסום

התכשיטים

רחיים ומבלי לרצות לפגוע בה - שמה נצא מיד אל המערה? הגענו לשם בשתי מכוניות. מזרחי ולויין סינו בזריזות כמה סלעים גדולים שחסמו את הפתח וסילקו את ענפי ההסוואה. לנגד עינינו ניגלה הפתח בסלע. בזה אחר זה זחלו פנימה מזרחי, לויין ודרוקס. אל אחת המכוניות חובר חוט חשמלי ארוך, שבקצהו הוצב פנס. את הפנס העבירו פנימה. ירדתי גם אני כשהסלע לוחץ אותי מכל עבר.

לאן מובילות המדרגות?

מצאתי את עצמי בתוך מערה חצו- בבה בסלע, בגודל של כערך שנים עד שלושה מטרים. בשלושה צדדים היו חצו- בים ארבעה כוכים. כל כרך היה חתום ברלת מאבן, שנחצבה עד שהתאימה לי הפליא לפתח הכרך. משה פראוסניץ, ש נכנס מאוחר יותר למערה, הביע את הת- פעלותו: "רק לעתים רחוקות מאוד פוג- שים עבודה כל כך מדויקת ונקייה." בעזרת פטיש מיוחד, ריכך משה את האדמה שמסביב לדלת של אחד הכוכים ומשך את לוח האבן ממקומו. באורו ה- חיור של הפנס יכולנו לראות ערימות של עצמות, שמילאו את הכרך. צהאר של כד

סוף את כל התכשיטים והמימצאים היקרים. במחשבה שניה הבינו כי אסור לעשות זאת. הם חשו כי תגליתם בעלת חשיבות רבה מאוד לאנשי המדע, כיסו שוב את הפתח וחזרו על השבועה שלא לגלות לאיש. למחת בבוקר התקשר יעקב מזרחי עם מערכת העולם הזה. שאל את עצמה (ראה איגרת העורך). אחד העורכים התקשר מיד עם מחלקת העתיקות שהחליטה לשגר למקום איש משלה, לבדוק את התגלית. וכך, ביום שלישי שעבר, נפגשו ליד גשר אכזיב חוליית הכיסוי של העולם הזה ו- נציגי אגף העתיקות של משרד החינוך והתרבות. מירושלים הגיע הארכיאולוג ה- צעיר אדם דרוקס, ומנהריה משה פראוסניץ.

מרווח כתב, "העולם הזה", שי יוונה את המשלחת: מצאנו את בית מזרחי מוגף ומסוגר, על אף שקבענו את הפגישה מראש. בפנים הבית ישבו מזרחי, אשתו ובנו, ואיתם מש- פחת לויין. הם הגיפו את התריסים כי לא רצו ששכנים סקרנים יחששו במתרחש, כל-כך שמרו על סוד תגליתם. יפה מזרחי הגישה לנו מגש של פירות, מיובל המקום, ורצתה עוד להמשיך ולה- גיש לנו כיבוד. הודינו לה והסברנו כי אין לנו סבלנות לכל גינוני הארחה המו-